

Dyrkningsteknikkens betydning for udbyttets udvikling

De årlige udbyttetigninger i korn er aftaget i de seneste år. Det giver anledning til bekymring, ikke kun blandt danske landmænd, men også i samfundet generelt, da stigende kerneudbytter er en forudsætning for yderligere vækst i landbrugsproduktionen og eksporten.

Landskonsulent Morten Haastrup
Videncentret for Landbrug
mhs@vfl.dk

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

For at afdække mulige forklaringer på de stagnerende udbytter i vinterhvede blev der i 2010 udarbejdet en DJF rapport i samarbejde mellem Aarhus Universitet og Videncentret for Landbrug. Resultaterne af dette udredningsarbejde er summeret i tabel 1.

Hvad kan du gøre?

Som det ses af tabel 1, er det kun nogle få faktorer, der anses for at have øget udbyttepotentialet, primært forædlingsarbejdet,

mens flere faktorer har haft en negativ indvirkning på udviklingen af kerneudbytte af vinterhvede. Det betyder nogle hkg pr. hektar, at der ikke gødes optimalt i dag. Men derudover er der en række faktorer (markeret med rødt i tabellen), du som landmand kan gøre noget ved:

- En minimering af afgødeskader ved udbringning af husdyrgødning
- En fortsat optimering i forhold til nettoudbyttet under skiftende prisforhold

- En optimering af sædskiftet
- Behovet for bekæmpelse af hvedegalmyg
- En optimering af jordbearbejdning og såbedstilberedning
- En minimering af skadelig jordpakning
- At sætte fokus på rettidigheden.

Eksempelvis kan der være god ræson i, at der i dag er mere fokus på maksimering af nettoudbyttet end tidligere. Det er jo i

Tabel 1. Den estimerede effekt af klimaaendringer, forædling og managementfaktorer på udbyttet i vinterhvede i perioden 1990-2006 (17 år). Faktorer, der ikke vurderes at have nogen effekt på vinterhvedeudbyttet, er ikke vist. Positive værdier indikerer en positiv effekt på udbyttet og negative værdier indikerer en negativ effekt på udbyttet. De faktorer landmanden kan gøre noget ved er skrevet med rødt.

	Udbyttetigning, vinterhvede, hkg pr. ha
Klima	-2,0
CO ₂	2,7
Forædling	10,2 til 15,3
Udbringning af husdyrgødning	-1,2
Kvælstofkvoter, kort sigt	-3,1 til -2,1
Kvælstofkvoter, langt sigt	-0,4
Nye fungicider	5,0 til 6,0
Fokus på nettoudbytte	-5,0 til -4,0
Sædskifte, sygdomme (vinterhvede efter vinterhvede)	-2,4
Hvedegalmyg	-0,4
Reduceret jordbearbejdning	-0,2
Jordpakning	-1,0
Sum af alle faktorer	2,2-10,3
Observeret udbyttetigning i perioden	3,1
Forskel (mellem estimeret og opnået udbyttetigning) = Rettidighedseffekt	-0,9 til 7,2

sidste ende bundlinjen, der tæller. Det er bare vigtigt, at du som landmand justerer indsatsen med f.eks. svampemidler, når forventningerne til udbyttet, kornprisen og/eller prisen på svampemidler ændres.

Det er også vigtigt, at håndværket er i fokus - eksempelvis, når du etablerer dine kornafgrøder. Der ses hvert år områder i marker med dårlig fremspiring. En FarmTest fra 2011 viste, at blandt andet sådybden varierer en del i praksis. Friske landsforsøg fra 2011-2012 viser samtidig, at det koster op mod fem hkg, hvis du sår bare 2-3 cm for dybt (tabel 2).

Hør mere om, hvilke dyrkningstekniske tiltag du kan tage i brug for at sikre et højt udbytte på din bedrift, i session 32 på plantekongressen.

Litteratur

- Pedersen J (red). 2012. Oversigt over Landsforsøgene 2012. Sektorbestyrelsen, Planteproduktion.
- Pedersen J (red). 2011. Oversigt over Landsforsøgene 2011. Sektorbestyrelsen, Planteproduktion.
- Petersen J, Haastrup M, Knudsen L & Olesen JE. 2010. Causes of yield stagnation in winter wheat in Denmark, DJF report no. 147, Aarhus University.
- Sandal E, Haastrup M, Højholdt M & Høy JJ. 2011. Etablering af vårsæd. FarmTest, Maskiner og planteavl nr. 120. ■

Tabel 2. Betydningen af sådybden i vårbyg, 250 spiredygtige kerner pr. m², gennemsnit af otte forsøg i 2011-2012.

Vårbyg	Kerneudbytte, hkg pr. ha
1-2 cm sådybde	65,2
4 cm sådybde	66,9
6-7 cm sådybde	62,6
LSD	2,0

Stærkt varierende sådybde i vårbyg på lerjord. Foto: Erik Sandal, LMO.